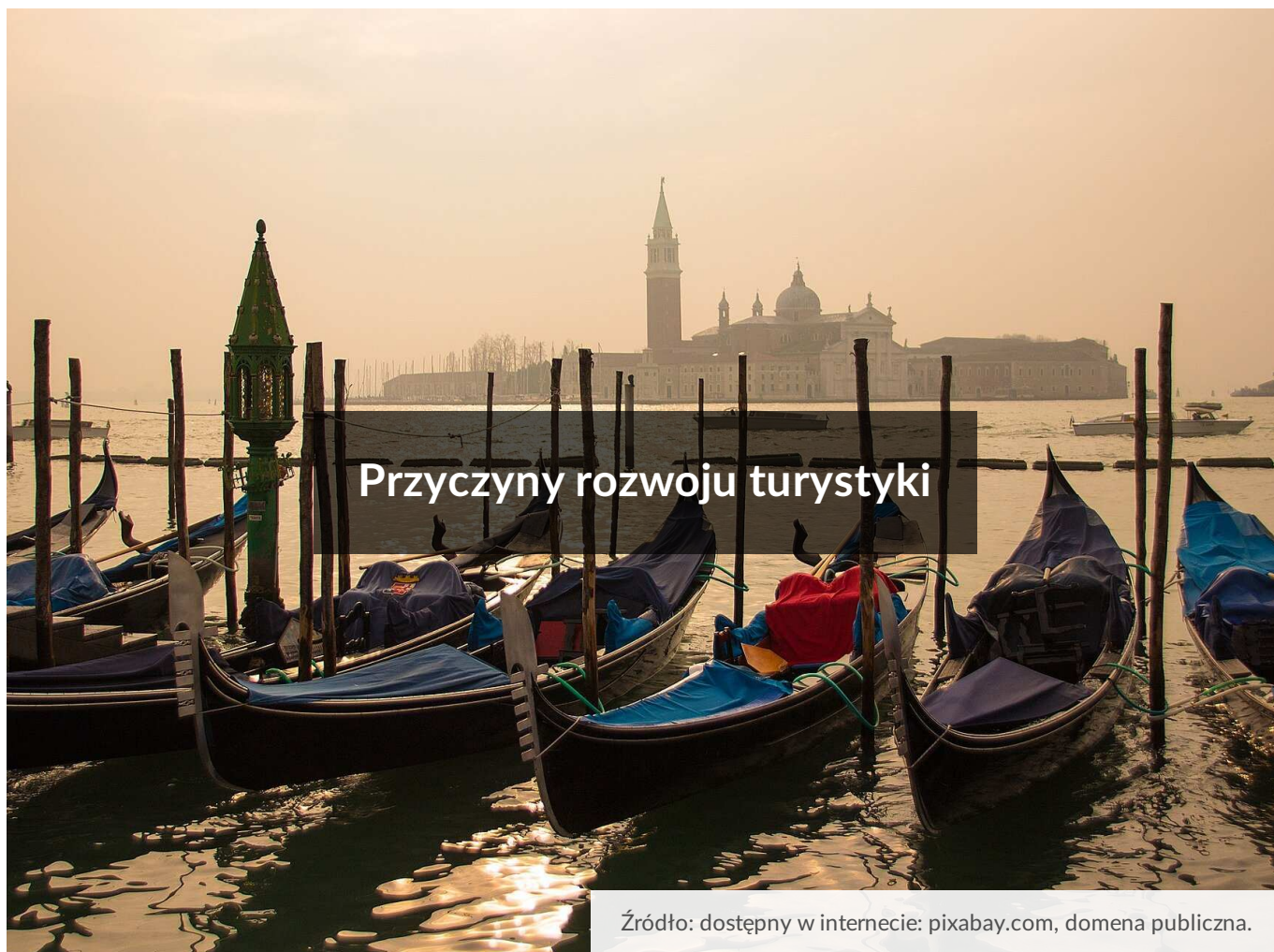

Przyczyny rozwoju turystyki

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Grafika interaktywna](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Przyczyny rozwoju turystyki

Źródło: dostępny w internecie: pixabay.com, domena publiczna.

Wiesz już, czym jest turystyka i potrafisz wymienić jej rodzaje. Znasz także kraje, których ludność podróżuje najczęściej i te, które są najchętniej odwiedzane przez turystów. Wiesz także, że światowy ruch turystyczny z roku na rok jest coraz większy. Jakie czynniki na to wpływają? Po zapoznaniu się z tym e-materiałem wymienisz przyczyny wzrastającego ruchu turystycznego.

Twoje cele

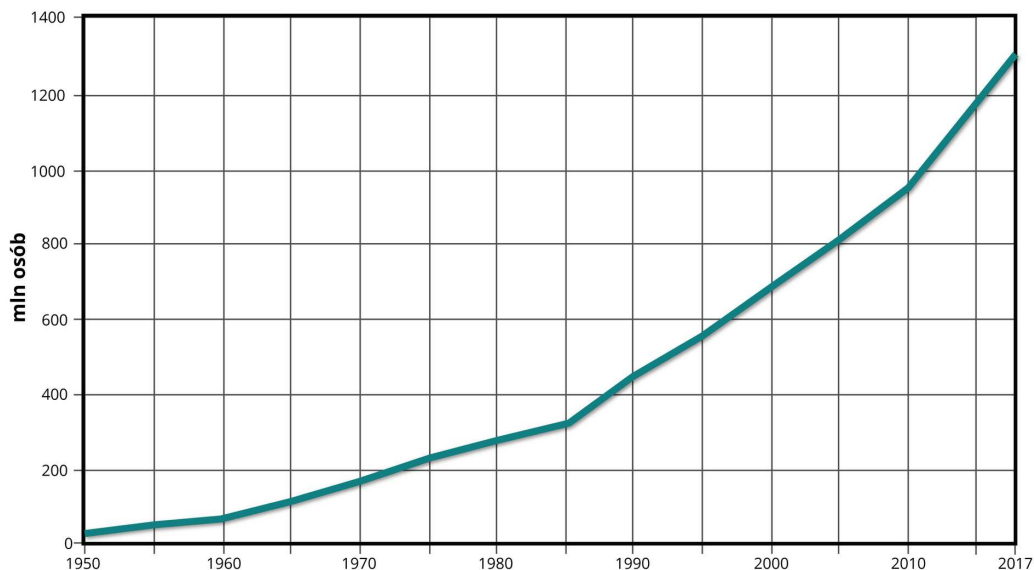
- Opiszysz zjawisko eksplozji turystycznej.
- Wyjaśnisz przyczyny gwałtownego rozwoju turystyki od 2. połowy XX w.
- Rozróżnisz megaczynniki rozwoju turystyki.
- Skategoryzujesz i scharakteryzujesz elementy atrakcyjności turystycznej.

Przeczytaj

Eksplozja turystyczna

Polecenie 1

Przeanalizuj poniższy wykres, a następnie zapoznaj się z terminem eksplozji turystycznej.

Międzynarodowe wyjazdy turystyczne na świecie

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., CC BY-SA 3.0, <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/>, oprac. na podstawie danych UNWTO i Banku Światowego.

Gwałtowny rozwój turystyki rozpoczął się na świecie w 2. połowie XX w. i został określony mianem **eksplozji turystycznej**. Od połowy XX w. liczba zagranicznych wyjazdów turystycznych wzrosła ponad 52-krotnie (z 25,2 mln w 1950 r. do 1,3 mld w 2017 r.). Jeszcze w połowie lat 90. XX w. najczęściej podróżowali Amerykanie i Brytyjczycy. Obecnie prym wiodą Chińczycy. Co ciekawe, podróże mieszkańców Chin i Hongkongu stanowią około 15% wszystkich światowych wyjazdów turystycznych.

Wysoka pozycja Państwa Środka wynika nie tylko z największej na świecie liczby ludności, ale także z otwarcia się na rynek światowy. Drugie miejsce zajmują wyjazdy Niemców. Społeczeństwo niemieckie starzeje się, w związku z czym wzrasta udział osób starszych w **strukturze ludności**, a niemieccy seniorzy często posiadają odpowiedni status majątkowy, który pozwala im na regularne odbywanie podróży zagranicznych.

Czynniki rozwoju turystyki

Istnieje szereg czynników, które wpłynęły na rozwój ruchu turystycznego w czasach współczesnych, m.in. społeczno-gospodarczych, politycznych, geograficznych, historycznych czy demograficznych. Najważniejszymi z nich są:

- podniesienie stopy życiowej ludności,
- rozwój transportu,
- zrozumienie roli regeneracji sił w życiu człowieka.

W wyniku wzrostu dochodów ludność może zaspokajać swoje potrzeby.

W dzisiejszych czasach wielu z nas może przeznaczyć część zarobków na rozrywkę, w tym na podróże. Obserwuje się zależność, według której w państwach o wyższym poziomie dochodów większy odsetek ich obywateli wyjeżdża na wakacje. Wraz z podnoszeniem się **stopy życiowej** zwiększa się także **długość trwania życia ludności**. W efekcie odnotowuje się wzrost odsetka liczby osób w **wieku poprodukcyjnym**. Ludzie ci są nadal w pełni sił fizycznych i umysłowych oraz mogą pozwolić sobie na podróże zagraniczne.

W wyniku rozwoju transportu (zwłaszcza lotniczego) wzrosły szybkość, bezpieczeństwo i komfort podróży, a przy pokonywaniu większych odległości zmalały także koszty. Oprócz samolotów turyści wybierają głównie samochody, autokary, koleje, a niekiedy pozwalają sobie na korzystanie z luksusowych statków wycieczkowych. Ponadto bardzo powszechne są wycieczki piesze i rowerowe.

Industrializacja i urbanizacja, obie bardzo uciążliwe dla środowiska, sprawiły, że ludność dostrzegła, jak ważna jest regeneracja sił i odpoczynek od miast i **dużych aglomeracji**.

Należy dodać, że odprężenie polityczne między Wschodem a Zachodem sprawiło, że od lat 90. XX w. coraz częściej podróżują mieszkańcy **krajów postkomunistycznych**. Istotny wpływ miała na to także mocniejsza integracja gospodarcza państw, której przejawem było m.in. utworzenie [strefy Schengen](#).

Do innych przyczyn rozwoju turystyki należą: poszerzające się zainteresowania ludności, pobudki ambicjonalne, moda na wyjazdy do określonych krajów i proturystyczna polityka państw.

Do czynników ograniczających przyjazdy turystyczne należą między innymi konflikty zbrojne, terroryzm, brak poczucia bezpieczeństwa, klęski epidemiologiczne, katastrofy naturalne czy zła jakość powietrza.

Źródło: R. Alhussein, Pexels License, <https://www.pexels.com/license/>, dostępny w internecie: pexels.com, domena publiczna.

Anna Kaczmarska po przeglądzie literatury fachowej wyróżniła tzw. **megaczynniki rozwoju turystyki**. Zdefiniowano je jako najważniejsze czynniki będące stymulatorami tej gałęzi gospodarki.

Polecenie 2

Zapoznaj się z poniższym tekstem źródłowym, a następnie zaprojektuj schemat albo mapę myśli obrazującą podział megaczynników rozwoju turystyki.

„1. Czynniki ekonomiczne – uważane za najważniejsze i mające największy wpływ na rozwój współczesnej turystyki. Składają się na nie takie elementy, jak:”

a) realny wzrost dochodów ludności, gdyż uprawianie turystyki jako potrzeby wyższego rzędu jest możliwe po zaspokojeniu na odpowiednim poziomie dóbr niezbędnych do życia,

b) odpowiedni podział dochodów, który pozwala na racjonalne wykorzystanie nadwyżek,

c) stabilna sytuacja finansowa, dzięki której wzrasta stabilność całego regionu, a tym samym atrakcyjność turystyczna i inwestycyjna,

d) korzystna koniunktura gospodarczo-społeczna, gdyż branża turystyczna jest bardzo elastyczna na zmiany koniunktury.

2. Czynniki społeczne – wraz z rozwojem społeczeństw zmieniają się potrzeby odczuwane przez ludzi. Zmiany w strukturze zatrudnienia (m.in. normalizacja czasu pracy, ustanowienie dni wolnych od pracy, przyznawanie urlopów wypoczynkowych) oraz przemiany kulturowe i mentalne zachodzące w poszczególnych społecznościach (m.in. większa otwartość, powszechny [kosmopolityzm](#), globalizm itp.) wpływają na rozwój turystyki.

3. Czynniki polityczne – polityka rządu reguluje wszystkie sfery życia gospodarczego poprzez:

a) politykę socjalną – prawodawstwo tworzone przez władze państwowe wspiera lub ogranicza działania turystyczne obywateli kraju i cudzoziemców, np. poprzez system ochrony zdrowia czy bezpieczeństwa publicznego, wpływając na stabilność kraju,

b) politykę pieniężną i fiskalną – np. obciążenia podatkowe, cła, regulacje cenowe oraz stabilność danej waluty na rynkach światowych,

c) politykę gospodarczą – wpływającą na tempo wzrostu gospodarczego, idący za tym wzrost dochodów realnych obywateli, ale także inwestycje wspierane przez skarb państwa dotyczące sektora turystycznego lub z nim powiązanych,

d) politykę zagraniczną – w tym umowy międzynarodowe oraz przynależność do organizacji, które regulują, a w niektórych przypadkach ułatwiają ruch turystyczny,

e) pozostałe działania władz państwa mające istotny wpływ na życie obywateli oraz postrzeganie danego kraju na arenie międzynarodowej pod względem atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej.

W skrajnych przypadkach decyzje rządu uniemożliwiają uprawianie turystyki na terenie kraju (przy zamknięciu granic lub w czasie wojny).

4. Czynniki techniczne – wiążą się głównie z rozwojem techniki w sferze infrastruktury transportu. XX w. to okres, w którym niezwykle intensywnym zmianom uległa nie tylko prędkość przemieszczania się, ale także zasięg oraz komfort podróży. Dla turystyki istotny jest rozwój bazy turystycznej i otaczającej. Zazwyczaj stały wzrost ruchu turystycznego stymuluje powiększanie infrastruktury turystycznej oraz wzrost jej jakości.

5. Czynniki ekologiczne – turystyka przez swą masową skalę na przełomie XX i XXI w. znacząco wpłynęła na środowisko naturalne. Sektor turystyczny, jak żaden inny, jest całkowicie uzależniony od atrakcyjności zasobów naturalnych, dlatego konieczne jest utrzymanie nienaruszonego stanu środowiska. Wprowadzenie zasad [zrównoważonego rozwoju](#) stało się priorytetem dla wielu państw, w tym całej wspólnoty europejskiej.

Źródło: A. Kaczmarek, *Wybrane czynniki rozwoju turystyki*, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego, Katowice 2014, s. 201–203.

- o Megaczynniki rozwoju turystyki

Atrakcyjność turystyczna

Głównym czynnikiem warunkującym rozwój turystyki jest **atrakcyjność turystyczna** danego regionu, czyli właściwość obszaru lub miejscowości wynikająca z zespołu cech przyrodniczych lub pozaprzyrodniczych stanowiących o zainteresowaniu tym regionem turystów. O stopniu atrakcyjności turystycznej danego obszaru lub miejscowości decydują głównie:

- walory turystyczne,
- dostępność komunikacyjna,
- zagospodarowanie turystyczne,
- sytuacja polityczna i gospodarcza regionu.

Składowe atrakcyjności turystycznej

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., CC BY-SA 3.0, <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/>.

Słownik

kosmopolityzm (gr. *kosmopolítēs* „obywatel świata”)

w najszerszym znaczeniu postawa społeczna zakładająca, że „ojczyzną człowieka jest cały świat”

Źródło: *Encyklopedia PWN*

strefa Schengen

obszar Europy obejmujący obecnie (2020 r.) 26 państw, na którym zniesiono kontrole graniczne na granicach wewnętrznych

zrównoważony rozwój

rozwój trwały, termin oznaczający rozwój społeczno-ekonomiczny współczesnych społeczeństw, polegający na zaspokajaniu ich potrzeb w taki

sposób, aby nie zmniejszać możliwości zaspokajania potrzeb przyszłym pokoleniom

Źródło: *Encyklopedia PWN*

Grafika interaktywna

Polecenie 1

Wymień pięć głównych przyczyn, które twoim zdaniem w największym stopniu zadecydowały o dynamicznym rozwoju turystyki na świecie w 2. połowie XX wieku.

Odpowiedź uzasadnij.

Czynniki wpływające na rozwój turystyki

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., CC BY-SA 3.0, <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/>

Grafiki pod numerami:

1. domena publiczna, dostępny w internecie: <https://pxhere.com/en/photo/673451>
2. domena publiczna, dostępny w internecie: <https://www.piqsels.com/en/public-domain-photo-frzfg>
3. domena publiczna, dostępny w internecie: <https://pxhere.com/en/photo/103678>
4. Viktorvoigt, CC BY-SA 3.0, dostępny w internecie: commons.wikimedia.org
5. astize, domena publiczna, dostępny w internecie: <https://www.needpix.com/photo/1301628/visa-travel-passport-document-tourism-vacation-paper-map-world>
6. Wizzard, domena publiczna, dostępny w internecie: commons.wikimedia.org
7. K. Phillips, domena publiczna, dostępny w internecie: <https://www.needpix.com/photo/1477418/photos-holidaysnaps-travel-tourist-picture-photography-holiday-photographer-vacation>
8. domena publiczna, dostępny w internecie: <https://pxhere.com/en/photo/1227344>
9. South African Tourism, CC BY 2.0 <https://creativecommons.org/licenses/by/2.0/>, dostępny w internecie: <https://www.flickr.com/photos/south-african-tourism/20357567829>
10. domena publiczna, dostępny w internecie: <https://pixnio.com/objects/computer/man-programmer-website-web-design-laptop-computer-technology>
11. Pixabay License, <https://pixabay.com/pl/service/terms/#license>, dostępny w internecie: <https://pixabay.com/pl/photos/plane-sky-niebo-chmury-podr%C3%B3%C5%BCy-4535999/>
12. domena publiczna, dostępny w internecie: <https://pxhere.com/en/photo/1458963>.

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

Dokończ poniższe zdanie.

W wyniku eksplozji turystycznej w latach 1950–2017 liczba zagranicznych wyjazdów wzrosła około:

- pięćdziesięciokrotnie.
- trzydziestokrotnie.
- dziesięciokrotnie.
- pięciokrotnie.

Ćwiczenie 2

Zaznacz przyrodnicze walory krajobrazowe.

- punkty widokowe
- skanseny
- rezerwaty archeologiczne
- muzea martyrologii
- głazy narzutowe

Ćwiczenie 3

Oceń, czy poniższe stwierdzenia są prawdziwe czy fałszywe.

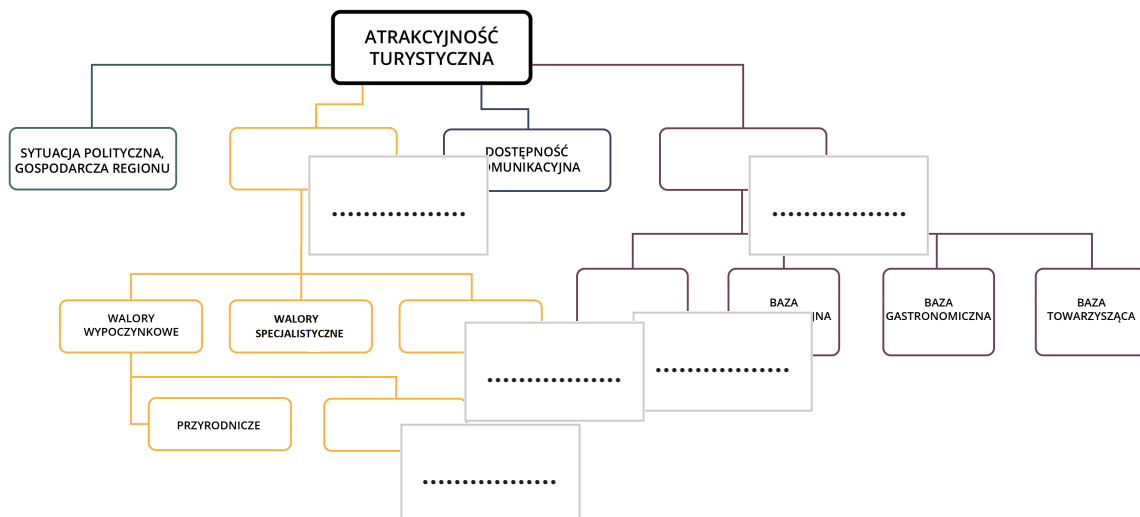
Stwierdzenie	Prawda	Fałsz
Szlaki piesze i rowerowe stanowią element walorów krajobrazowych pozaprzyrodniczych.	☐	☐
Zamachy terrorystyczne i niestabilna sytuacja polityczna ograniczają ruch turystyczny.	☐	☐
Zjawisko eksplozji turystycznej zostało zapoczątkowane w połowie XX w.	☐	☐

Ćwiczenie 4

Uzupełnij schemat poniższymi wyrażeniami.

baza noclegowa, walory turystyczne, zagospodarowanie turystyczne,
pozaprzyrodnicze, walory krajoznawcze

Ćwiczenie 5

Na podstawie własnej wiedzy wymień co najmniej trzy negatywne skutki rozwoju turystyki.

Ćwiczenie 6

Wymień co najmniej cztery przyczyny gwałtownego rozwoju turystyki w 2. połowie XX w. i na początku XXI w.

Ćwiczenie 7

Przyporządkuj podane sformułowania do odpowiednich grup megaczynników (według Anny Kaczmarskiej).

odpowiedni podział dochodów, rozbudowany system ochrony zdrowia i bezpieczeństwa publicznego, stabilność danej waluty, przynależność do organizacji regulujących ruch turystyczny, wzrost dochodów ludności, przemiany kulturowe i mentalne, zmiany w strukturze zatrudnienia, korzystna koniunktura gospodarczo-społeczna

czynniki polityczne	
czynniki społeczne	
czynniki ekonomiczne	

Ćwiczenie 8

Przeczytaj dostępny w internecie artykuł naukowy:

L. Koziół, [*Typologia czynników motywujących do podróżowania*](#), „Zeszyty Naukowe Małopolskiej Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Tarnowie” 2012, nr 1 (20), s. 87–98.

Po lekturze wybierz jedną z klasyfikacji czynników motywujących do podróżowania i przedstaw ją poniżej.

A large, empty rectangular box with a light gray background, intended for the student to write their answer. It is positioned below the instruction and above a horizontal line at the bottom of the page.

Dla nauczyciela

SCENARIUSZ LEKCJI

Imię i nazwisko autora: Kamil Kaliński

Przedmiot: geografia

Temat zajęć: Przyczyny rozwoju turystyki

Grupa docelowa: III etap edukacyjny, liceum/technikum, zakres rozszerzony, klasa II

Podstawa programowa

XII. Rola tradycyjnych i nowoczesnych usług w rozwoju społeczno-gospodarczym: transport, łączność, usługi edukacyjne, badawczo-rozwojowe, finansowe i turystyczne.

Uczeń:

5. wyróżnia rodzaje usług turystycznych oraz wyjaśnia przyczyny i skutki społeczno-kulturowe i gospodarcze szybkiego ich rozwoju na świecie.

Kształowane kompetencje kluczowe

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji,
- kompetencje matematyczne oraz kompetencje w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii,
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się.

Cele operacyjne

Uczeń:

- opisuje zjawisko eksplozji turystycznej,
- wyjaśnia przyczyny gwałtownego rozwoju turystyki od 2. połowy XX w.,
- rozróżnia megacynniki rozwoju turystyki,
- kategoryzuje i charakteryzuje elementy atrakcyjności turystycznej.

Strategie nauczania: odwrócona klasa

Metody nauczania: pogadanka, dyskusja, praca z e-materiałem

Formy zajęć: praca indywidualna, praca w grupach, praca całego zespołu klasowego

Środki dydaktyczne: e-materiał, komputer, projektor multimedialny (i/lub tablety z dostępem do internetu), zeszyt przedmiotowy

Materiały pomocnicze

Bibliografia:

- W. Cabaj, Z. Kruczek, *Podstawy geografii turystycznej*, Wydawnictwo Proksenia, Kraków 2010.
- A. Ilieș, J.A. Wendt, *Geografia turystyczna. Podstawy teorii i zagadnienia aplikacyjne*, Wydawnictwo Uczelniane Akademii Wychowania Fizycznego i Sportu, Gdańsk 2015.
- M. Jędrusik, J. Makowski, F. Plit, *Geografia turystyczna świata. Nowe trendy. Regiony turystyczne*, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2010.
- J. Warszńska, *Geografia turystyczna świata*, tom I–II, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1997.

Netografia:

- A. Kaczmarek, *Wybrane czynniki rozwoju turystyki*, „Studia Ekonomiczne” 2014, nr 176 (14), s. 202–215. Dostępne w internecie: sbc.org.pl (dostęp 2.03.2021).
- L. Koziół, *Typologia czynników motywujących do podróżowania*, „Zeszyty Naukowe Małopolskiej Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Tarnowie” 2012, nr 1 (20), s. 87–98. Dostępne w internecie: cejsh.icm.edu.pl (dostęp 2.03.2021).

PRZEBIEG LEKCJI

Kilka lekcji wcześniej nauczyciel dzieli uczniów na trzy grupy. Każda z grup ma za zadanie przygotować informacje na określony przez nauczyciela temat. Nauczyciel zaleca zapoznanie się z tym e-materiałem oraz literaturą i netografią zamieszczoną powyżej. Uczniowie mogą także przygotować dodatkowe informacje, korzystając z innych źródeł informacji geograficznej. Tematy dla grup to:

1. Megaczynniki rozwoju turystyki.
2. Przyczyny dynamicznego rozwoju turystyki od połowy XX w.
3. Atrakcyjność turystyczna i jej elementy.

Nauczyciel informuje grupy, że będą miały za zadanie zaprezentować przygotowane informacje na forum klasy. Proponuje posiłkować się e-materiałem wyświetlonym na ekranie, ewentualnie wykonaną przez siebie prezentacją multimedialną i materiałami drukowanymi.

Faza wprowadzająca

- Dialog z uczniami mający na celu usystematyzowanie wiadomości na temat wielkości, dynamiki i struktury światowego ruchu turystycznego. W tym celu nauczyciel może wyświetlić na ekranie polecenie 1. z części „Przeczytaj”.
- Przedstawienie celów lekcji.

Faza realizacyjna

- Nauczyciel rozpoczyna dyskusję na temat pojęcia eksplozji demograficznej. Chętni uczniowie zgłaszają swoje pomysły. Nauczyciel wyświetla odpowiedni fragment e-materiału w celu podsumowania tego etapu lekcji.
- Następnie nauczyciel prosi chętną osobę z grupy 1. o poprowadzenie fragmentu lekcji dotyczącego megaczynnika rozwoju turystyki. Po skończonym zadaniu inni członkowie tej grupy uzupełniają przedstawione tego ucznia informacje. Członkowie innych grup mogą zadawać tej grupie pytania.
- Podobne czynności następują w przypadku grupy 2. i 3.
- W następnym etapie lekcji nauczyciel wyświetla na tablicy zadania z bloku ćwiczeń interaktywnych. Wskazani uczniowie podchodzą do tablicy i rozwiązują kilka wybranych z nich.

Faza podsumowująca

- Podsumowanie i utrwalenie nowej wiedzy poprzez zadawanie pytań przez nauczyciela i udzielanie na nie odpowiedzi przez uczniów.
- Nauczyciel nagradza aktywnych uczniów i przypomina cele zajęć.

Praca domowa

- Wykonanie syntetycznej notatki dotyczącej tematu zajęć w zeszycie.
- Wykonanie ćw. 8.
- Opcjonalnie można także prosić o zapoznanie się z kolejnym tematem lekcji (w przypadku blended-learning).

Wskazówki metodyczne opisujące różne zastosowania danego multimediu:

Grafika interaktywna może posłużyć uczniom przed zajęciami w celu przygotowania informacji, w fazie realizacyjnej, a także w fazie podsumowującej lekcji. Może także znaleźć swoje zastosowanie podczas lekcji powtórzeniowej.